

Izvješće o poslovanju Centra za regionalne aktivnosti (PAP/RAC) u 2025. godini

Split, prosinac 2025.

1. UVOD

U 2025. g. aktivnosti Centra odvijale su se bez većih poteškoća i u potpunosti u skladu s usvojenim programom rada i zacrtanim ciljevima UNEP/MAP-a i Barcelonske konvencije:

1. Provedba Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima (IUOP) na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini;
2. Jačanje kapaciteta ugovornih stranaka Barcelonske konvencije za učinkovito korištenje politika, instrumenata, alata i procesa IUOP-a, s fokusom na planiranje morskog dijela obalnog područja, interakcije kopno-more i prilagodbu na klimatske promjene;
3. Promidžba Protokola i jačanje vidljivosti Centra kao dijela sustava Barcelonske konvencije.

2. AKTIVNOSTI I REZULTATI

2.1 Aktivnosti koje se financiraju iz Mediteranskog namjenskog fonda (MTF) i drugih UNEP-ovih izvora

2.1.1 Aktivnosti Provedbe Protokola o IUOP-u na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini

- Izrada obalnih planova za područja Boke Kotorske u Crnoj Gori i regije Tanger-Tétouan-Al Hoceima (TTAH) u Maroku, s naglaskom na rizike koje donose klimatske promjene, tekla je prema planu. U Crnoj Gori dovršen je Akcijski plan koji za predložene mjere daje vremenske rokove, odgovorne institucije te potencijalne izvore financiranja. Akcijski plan poslan je svim dionicima koji su sudjelovali u procesu izrade (oko 80 dionika). U Maroku su, na traženje novog predsjednika regionalne vlade, dogovorene dodatne aktivnosti te su ugovorena dodatna tri stručnjaka koji će u preostalom projektnom razdoblju posjetiti tri gradske uprave regije Tanger-Tétouan-Al Hoceima i s dionicima raspraviti detaljna pitanja za dovršetak Obalnog plana. U suradnji s partnerima projekta 2.1 GEF MedProgama predložen je i produžetak od tri mjeseca, čime bi projekt trebao završiti u lipnju 2026. godine.
- Na temelju ovih Obalnih planova, kao i onih ranije pripremljenih, radi se na izradi Smjernica za pripremu Obalnih planova za jačanje otpornosti i održivosti. Prijedlog ovog dokumenta, na kojem rade voditelji timova Obalnih planova, predložen je UNEP-ovoj jedinici za prilagodbu klimatskim promjenama za zajedničku objavu.
- U Libanonu se, u okviru istog GEF MedProgramma, radi na nacrtu Nacionalne strategije za integralno upravljanje obalnim područjima (IUOP) te na prijedlogu novog zakona o IUOP-u, za koji je nacrt teksta dovršen. Izrađuje se i prijedlog sastava međuresornog ministarskog tijela, a provode se i intervjui s zastupnicima u parlamentu. U okviru pripreme Integralnog plana upravljanja za područje sliva rijeke Damour, koji se izrađuje u suradnji s UNESCO-IHP-om, GWP-Med-om te Plan Bleu RAC-om, pripremljene su sektorske studije o morskome okolišu, bioraznolikosti i prostornom planiranju. U studenome su ove aktivnosti predstavljene na sastanku u Beirutu, na kom se, osim o tekućim aktivnostima, raspravljalo i o potencijalno zanimljivim aktivnostima provedenim u drugim zemljama GEF MedProgramma, koje bi mogle biti predmet novog projekta.
- U okviru pripremnih aktivnosti za dva nova CAMP-a, u regiji Izmir u Turskoj te na Malti, dovršena je Studija provedivosti za CAMP Izmir, na temelju koje je u pripremi Ugovor, dok je za CAMP Malta Studija provedivosti još u izradi. Za oba projekta sudjelovanje su najavili i SPA/RAC te MEDPOL, te koordinacijsku jedinicu i INFO/RAC.
- U okviru GEF MedProgramma dovršena je revizija metodologije za praćenje promjena pokrova zemljišta, inicijalno izrađene 2017. godine, u koju je dodan dodatni sloj digitalnog modela terena radi prepoznavanja rizika plavljenja. Dvršene su studije promjene pokrova zemljišta u obalnim područjima Tunisa i Libije, dok su studije za Albaniju, Crnu Goru i Bosnu i Hercegovinu dovršene

odabranom metodologijom od strane stručnjaka PAP/RAC-ovog metodološkog tima. Za svih šest zemalja zaključene su i edukacijske aktivnosti.

- U okviru pružanja pomoći Ugovornim strankama u provedbi aktivnosti prostornog planiranja mora, aktivnosti se provodile u Albaniji, Alžiru, Tunisu i u Turskoj. U Albaniji su dovršene inicijalne konzultacije s nacionalnim partnerima te zaključen Inicijalni Izvještaj, koji je obuhvatio pregled postojećeg okvira i dao inicijalni prijedlog potrebnih dodatnih analiza za uvođenje MSP u Albaniji. Izrađen je okvirni dokument (tzv Inicijativa) koji predstavlja obvezujući pravni i stručni okvir za provedbu prostornog planiranja mora. Konačno, napravljena je analiza malog ribarstva, kao osnove za ugrađivanje aktivnosti u budući prostorni plan mora. Aktivnosti u Tunisu, uz jačanje kapaciteta, uključuju izradu Inicijalne analize stanja provedbe prostornog planiranja mora kao i pilot aktivnosti izrade prijedloga prostornih zona baziranih na ekosustavnom pristupu na području otoka Djerba. U Turskoj su aktivnosti bile uglavnom edukativnog karaktera. U Alžiru se započelo s izradom prijedloga povezivanja procesa IUOP-a i MSP-a.
- U okviru provedbe odredbi Barcelonske konvencije, Centar je organizirao sastanak središnjih točaka u Ateni, 6-7 svibnja 2025. Predstavnici 17 zemalja sudjelovali su na sastanku na kojem su predstavljene aktivnosti i rezultati postignuti u protekle dvije godine. Drugi dio sastanka bio je posvećen raspravi o prijedlozima budućih aktivnosti za razdoblje 2026.-2027.
- U okviru ažuriranja Nacionalnih Akcijskih Planova 2025.-2035. za provedbu Protokola o zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja s kopna, predstavnik Centra je na sastanku MEDPOL-a organiziranom 23.-24. travnja u Loutrakiu u Grčkoj, održao izlaganje o ulozi i mogućnostima rješenja temeljenih na prirodi u smanjenju onečišćenja.
- Organizirana su dva CORMON sastanka (15.-16. srpnja u Rimu te 30. rujna 2025. online). Cilj prvog sastanka bio je potvrđivanje izmjena metodoloških informativnih vodiča (Guidance Factsheet) za zajedničke pokazatelje (Common Indicator – CI) za hidrografiju (CI 15) , obalnu liniju (CI 16) i promjenu zemljišnog pokrova (CI 25). Pokazatelj promjene zemljišnog pokrova, koji je gotovo čitavo desetljeće bio u statusu kandidata, dovršen je za usvajanje na COP-u, odnosno za status obveznog pokazatelja za izvještavanje o stanju obalnih područja. Predloženi su i klimatski pokazatelji vezani za IUOP Protokol, no zatraženo je više vremena za odluku o njima. Stoga je naknadno organiziran online sastanak u rujnu, na kojem je odlučeno da će ovi pokazatelji biti usvojeni kao kandidati.
- U okviru provedbe projekta EcAp Med PLUS, nastavaka projekta EcAp MED III za zemlje s juga i istoka Mediterana, PAP/RAC je zadužen za provedbu i koordinaciju projekta s MEDPOLOM i SPA/RAC-om u Libanonu i Egiptu, kao i za doprinos provedbi u Maroku, Alžiru, Tunisu, i Izraelu.
- U okviru aktivnosti prekograničnih EIA/SEA u sustavu Barcelonske konvencije Centar je organizirao regionalno tehničko savjetovanje 6. veljače 2025. u Ateni. Na temelju nacрта pravne studije koja je predstavila različite mogućnosti - od smjernica, preko tzv. „mekog“ zakona do amandmana na postojeće protokole ili Konvenciju te do razvoja posebnog protokola o ovoj temi - odlučeno je da se pripreme smjernice za provedbu prekograničnih studija EIA/SEA te da se predlože za usvajanje na sastanku Ugovornih Strana (COP) 2027. godine. Na sastanku je također zatraženo omogućavanje aktivnosti jačanja kapaciteta. Predstavnik PAP/RAC-a sudjelovao je i na zajedničkom sastanku ESPOO i Barcelonske konvencije, organiziranom 28-30 svibnja u Portorožu u Sloveniji. Ove se aktivnosti financiraju iz dodatnog proračuna koji je UNEP/MAP-u donirala Italija.
- U Tunisu je dovršena analiza institucionalnog okvira i okvira upravljanja obalnim područjima, s prijedlogom međuministarskog povjerenstva za provedbu IUOP-a i MSP-a.
- U veljači su predstavnici Centra sudjelovali na sastanku Mediteranske komisije za održivi razvoj u Istanbulu, na kojem je nastavljen rad na ažuriranju Mediteranske strategije održivog razvoja. Kao jedna od posebnih inicijativa istaknuta je kampanja Dana obale koja je predložena za UN-ov status međunarodnog dana. Centar je posebno angažiran na poglavljima vezanim uz prostorno planiranje mora te integralno planiranje i upravljanje obalnim područjem.

- U srpnju je ravnateljica Centra sudjelovala na završnom sastanku za ažuriranje Regionalnog okvira za prilagodbu klimatskim promjenama, koji je organizirala Turska, 8.-9. srpnja u Istanbulu, s ciljem usklađivanja uloge PAP/RAC-a u sustavu UNEP/MAP vezano uz ovu tematiku.

2.1.2 Jačanje kapaciteta ugovornih stranaka Barcelonske konvencije

- Tijekom godine provedene su pripreme za tečaj MedOpen na temu procjene ranjivosti obale na plavljenje, koji će biti proveden početkom 2026. godine. Pripremljeni su materijali za unaprjeđenje tečaja za MSP te su dodana iskustva južnih zemalja Sredozemlja.
- U Tunisu je tijekom listopada i studenog 2025. održan niz treninga na temu prostornog planiranja mora za različite dionike. U Djerbi su u listopadu lokalnim dionicima predstavljani različiti alati za participativnu izradu planova, dok je u Tunisu u studenom, održan trening za predstavnike nacionalnih institucija, na kojem su sudjelovali stručnjaci iz različitih zemalja s iskustvom provedbe MSP-a.
- Treći sastanak radne grupe za prostorno planiranje morskog područja u okviru Barcelonske konvencije organiziran je 20. ožujka 2025. online, a na njemu su, uz 18 predstavnika zemalja, sudjelovali i predstavnici Europske Komisije i organizacije MedCITIES. Na sastanku je predstavljen Pozicijski dokument: Unaprjeđenje MSP-a u Mediteranu. Četvrti sastanak radne grupe održan je 5. svibnja u Ateni, nakon kojeg je uslijedio niz konzultacija sa zemljama s ciljem zaključenja pozicijskog dokumenta. Tijekom studenog Pozicijski dokument s planom rada do 2030 je prihvaćen od strane svih članova radne grupe. Nominirana predstavnica Hrvatske u radnoj grupi gđa Janja Novaković iz Zavoda za prostorni razvoj.
- U rujnu je predstavnik Centra sudjelovao na webinaru na temu zaštite i obnove Mediteranskih obalnih močvara u organizaciji Europskog tematskog centra za prostorne analize i sinteze Sveučilišta u Malagi (ETC-UMA), u okviru RESTORE4C i Wetland4Change projekata, gdje je predstavio rezultate aktivnosti PAP/RAC-a u ovoj oblasti.

2.1.3 Promidžba Protokola i jačanje vidljivosti Centra

- U ožujku je predstavnica Centra sudjelovala na radionici „Med 2050 tranzicijski putevi“, organiziranoj od strane Plan Bleu u suradnji s Francuskom ambasadom, na kojoj su hrvatskim dionicima predstavljene projekcije različitih scenarija budućnosti Mediterana.
- U travnju su predstavnici Centra sudjelovali na 3. godišnjem sastanku dionika GEF MedPrograma, koji je održan od 8. do 10. travnja u Istanbulu u Turskoj. Osnovne teme sastanka bile su cirkularna i plava ekonomija; integriranje prilagodbe na klimatske promjene u Obalne planove; održivo financiranje za dugoročne učinke; te komunikacije i upravljanje znanjem. Dana 11. travnja predstavnici Centra, zajedno s ostalim partnerima projekta 2.1, sudjelovali su na sastanku Nadzornog vijeća projekta, predstavili rezultate projekta i raspravljali o potrebama za uspješan dovršetak projektnih aktivnosti. Na sastanku su prisustvovali predstavnici zemalja, izvršnih agencija, partnera, multilateralni i bilateralni donori, te razne financijske i druge partnerske institucije.
- U lipnju su predstavnici Centra, u suradnji s Ministarstvom zaštite okoliša i zelene tranzicije, te s Ministarstvom vanjskih i europskih poslova, organizirali događanje na trećoj UN-ovoj konferenciji o oceanima u Nici u Francuskoj, pod nazivom “Ocean - naša budućnost, naša odgovornost”. Događanje je 9. lipnja otvorila državna tajnica Bagarić, koja je u svojem obraćanju istaknula važnost integralnog planiranja, razmjene inovativnih rješenja i jačanja suradnje kako bi se osigurao uspješan i otporan Mediteran za buduće generacije. Na istoj konferenciji, 10. lipnja, UNEP/MAP obilježio je 50. obljetnicu djelovanja posebnim događanjem na kojem je istaknuto obraćanje imala Ministrica Vučković, zajedno s još 12 ministara okoliša zemalja Mediterana, koja je tom prilikom najavila ratifikaciju BBNJ Sporazuma te istaknula da je već više od 30% hrvatskog morskog prostora zaštićeno. Kasnije istoga dana predstavnici Centra

sudjelovali su i na događanju GEF IW Learn-a posvećenom iskustvima s projekata programa „Large Marine Ecosystems“, te razmjenama o budućim partnerstvima za realizaciju UN cilja 14.

- Uoči otvaranja UNOC-a, 7. lipnja predstavnici Centra sudjelovali su na pokretanju globalne koalicije obalnih gradova i regija „Ocean Rise & Coastal Resilience“ pod vodstvom gradonačelnika Nice, na kojem je više od 300 predstavnika najavilo niz zajedničkih inicijativa.
- U lipnju je u Zagrebu, u prostorijama Uprave vodnog gospodarstva i zaštite mora (uz hibridno sudjelovanje), održan sastanak na temu usklađene provedbe zajedničkih operativnih principa za komponente UNEP/MAP-a. Sastanku su, osim MAP-ove središnje točke, prisustvovali i predstavnici Uprave za EU projekte, europsku i međunarodnu suradnju, predstavnici Područne službe za zaštitu mora i priobalja, te ravnateljica PAP/RAC-a, dok su online sudjelovali koordinatorica UNEP/MAP-a, te po dva predstavnika UNEP/MAP i PAP/RAC ureda. Na sastanku se, osim o provedbi zajedničkih operativnih principa, razgovaralo i o pripremi Okvirnog sporazuma o PAP/RAC-u između Republike Hrvatske i UNEP-a, pripremama za COP u Kairu te o potencijalnom domaćinstvu COP-a 25 u Hrvatskoj.
- Proslava Mediteranskog dana obale 2025. održana je 25. rujna u Gammarthu u Tunisu. Događaj je istaknuo ključnu ulogu institucija u jačanju otpornosti i osiguranju održivijeg razvoja obalnih područja Mediterana. Proslava je okupila više od 170 dionika, uključujući donosioce odluka, stručnjake za okoliš i predstavnike civilnog društva. Događaj je obilježio i obljetnice: 80 godina UN-a, 50 godina UNEP/MAP-a, 40 godina SPA/RAC-a te 30 godina APAL-a – tuniske nacionalne agencije za upravljanje obalnim područjem. Ove godine proslava je uključivala i online kampanju pod sloganom #InspiringImpact. U okviru kampanje prikupljene su priče o uspjesima dvadesetak institucija iz Sredozemlja koje su odgovorile na poziv ovogodišnjeg Dana Obale i pripremile svoje priče, objedinjene i prikazane kroz „storymap“ na posebnim web stranicama Centra. Tijekom kampanje korišten je i digitalni marketing te su postignuti iznimni rezultati u doseg objava i posjećenosti stranica.
- Kao i obično Dan Obale proslavljen je i u Sloveniji, koja ga tradicionalno obilježava cijeli tjedan. Predstavnik Centra sudjelovao je na radionici na temu „Klimatska otpornost: od izvora do ušća“ koja je bila dio obilježavanja Mediteranskog tjedna obala i makro-regionalnih strategija, tematskog stupa 3 – kvaliteta okoliša, te predstavio metodologiju za jačanje otpornosti obalnih područja primijenjenu u izradi planova za upravljanje obalama.
- U studenom je ravnateljica PAP/RAC-a sudjelovala na okruglom stolu organiziranom u okviru najvećeg europskog ekološkog sajma „Ecomondo“ u Riminiju u Italiji, na temu „Obalna regeneracija kao ključni pokretač prilagodbe na klimatske promjene“. Radionica je organizirana od strane regije Emilija-Romagna, u suradnji s talijanskim Ministarstvom okoliša, Udruženjem obalnih regija (CPMF) te talijanskom nacionalnom grupom za istraživanje okoliša obala (GNAC). Rezultat ovog događaja je Manifest koji su zajednički potpisali organizatori i sudionici, a koji će biti poslan u Europski parlament s ciljem osiguranja središnje uloge obalnih regija u planiranju prilagodbe Europe i zemalja članica na klimatske promjene.
- U prosincu su predstavnici PAP/RAC-a sudjelovali na COP-u 24 u Kairu u Egiptu. U okviru sastanka Centar je organizirao događanje pod nazivom „Inkluzivni put prema regionalnoj viziji za integralno upravljanje obalom i morem“ na kojem su posebno predstavljene aktivnosti Centra u domeni podrške zemljama u pripremi i provedbi prostornog planiranja mora u Albaniji, Tunisu i Turskoj. Osim predstavnika zemalja, na događanju su sudjelovali predstavnici Plan Bleu, SPA/RAC-a, te Lige arapskih država. U okviru COP-a 24 predstavnici Centra sudjelovali su na još tri različita događanja. Na događanju GEF MedPrograma, na događaju Fondacije Mohamed V pod nazivom „Znanost, obrazovanje i suradnja za otporan Mediterana“, te na događanju IUCN-a pod nazivom i “Očuvanje Mediteranskih obala i mora: premošćivanje lokalne prakse i politika za bioraznolikost i klimatsku otpornost“.

- Redovito su održavane i ažurirane stranice koje podržavaju platformu IUOP-a, a započeo je i proces osuvremenjivanja stranica Centra. Osim toga, pripremljeni su sadržaji za stranicu Dan obale koju operativno uređuje INFO/RAC, te redovito ažurirane stranice za GEF projekte.

2.2 Aktivnosti koje se financiraju iz EU fondova

- Nastavljena je provedba HORIZON2020 projekta SEADITO, u kojem PAP/RAC sudjeluje u radnom paketu koji se donosi na pilot-projekte u Mediteranu, s ciljem provedbe inicijative EU „Digital Twin Ocean“. Aktivnosti se odnose na prikupljanje i korištenje podataka o morskim i obalnim područjima putem zajedničkih digitalnih platformi.
- PAP/RAC također sudjeluje u realizaciji HORIZON2020 projekta DESIRMED; čija je glavna tema primjena zelenih rješenja u određenim područjima Mediterana. PAP/RAC djeluje kao dio klastera Splitsko-dalmatinske županije te kao voditelj radnog paketa 3, čiji je glavni zadatak replikacija („upscaling“) odabranih rješenja. Splitsko-dalmatinska županija odabrana je kao demonstracijsko područje za ovaj projekt zbog usvojenog Obalnog plana i postojanja mehanizama za *governance*.
- Nastavila se provedba projekta MEDIGREEN, financiranog iz europskog fonda za more, ribarstvo i akvakulturu (EMFAF). Cilj projekta je podrška provedbi MSP-a, u skladu s ciljevima Europske zelenog plana (European Green Deal). PAP/RAC sudjeluje u projektu, između ostalog, kao voditelj radnog zadatka vezanog uz analizu ribarstva, u kontekstu Europskog zelenog plana, na mediteranskoj razini, te provedbe aktivnosti u Albaniji Trajanje projekta je 30 mjeseci.
- Centar sudjeluje u provedbi ERASMUS+ projekta koji za cilj ima jačanje svijesti kod mladih na temu klimatskih promjena.
- Od 21. srpnja PAP/RAC sudjeluje u provedbi Interreg Euro-MED projekta INCORE-MED, čiji je cilj jačanje institucija i civilnog društva za uključenje i demokraciju u okviru integralnog upravljanja obalnim područjem i prostornog planiranja mora.
- Zaključena je provedba projekta HORIZON2020 MSP4BIO čiji je cilj jačanje kapaciteta za znanstveno utemeljeno prostorno planiranje mora s ciljem zaštite biološke raznolikosti na Mediteranu, u Crnom moru, na Baltiku i Atlantiku